

והשתא מסתפקינן, מהו? מי האם חיישינן שמא במקום נקב שהיה בהן כבר מחיים נקב, שהכניס הזאב שיניו שם, וטרפן, ואסורה. או לא חיישינן להכי, אלא תלינן שהנקב נגרם משיני הזאב שניקבן לאחר שחיטה, ומותרת.

אמר ליה רב הונא: אין חוששינן שמא במקום נקב שהיה כבר מחיים נקב הזאב, אלא מוקמינן לה אחזקת היתר, ואמרינן עתה ניקבה הזאב. והיינו הא דאמר רב הונא "נשחטה, בחזקת היתר עומדת, עד שיודע לך במה נטרפה".⁽⁷²⁾

איתיביה רב אבא לרב הונא מהא דתניא: ראה צפור המנוקר בתאנה, ועכבר המנוקר באבטיחים — אין תולין את הנקב בניקור ^{ט-ב} הציפור, אלא חוששינן שמא במקום נקב שהיה שם כבר נקב הצפור. וכל פרי מנוקר אסור משום סכנה, שמא הטיל בו נחש ארס. וקשיא לדידך, שאמרת אם ניקב הזאב בבני מעיים לא חיישינן "שמא במקום נקב שהיה בו מחיים נקב", אלא תולים שעתה לאחר שחיטה הוא שנעשה הנקב.

אמר ליה רב הונא: מי קמודמית איסורא לסכנתא? והא ודאי סכנה שאני, דחיישינן לה יותר, משום ש"חמירא סכנתא מאיסורא", ולכך לא הולכים בה אחר רוב או חזקה. אבל בבני מעיים, שהוא רק נידון של

ומשנינן: הא קא משמע לך רב הונא, דאף על גב דאיתליד בה ריעותא של טריפות, ועתה יש ספק לפנינו אם קודם שחיטה נטרפה ואסורה או אחר שחיטה נולדה בה הריעותא ומותרת. וקאמר רב הונא, דמוקמינן לה אחזקת היתר, כי סתם בהמה אינה טריפה, ותולים שאירעה הריעותא בה לאחר שחיטה, והיא כשירה.⁽⁷²⁾

והריעותא היא, כגון הא דבעא מיניה רבי אבא מרב הונא: בא זאב, ונטל בני מעים, מהו?

ותמהה הגמרא: "נטל"?! הא ליתניהו! דהיינו, אם נטל הזאב לבני מעיים אחר השחיטה ולא ראינו בהם לפני שנטלם שום ריעותא, מה יש להסתפק בדבר?!

ומפרשינן: אלא בא זאב ונקב בני מעים, והרי הם לפנינו, ו"נקובת מעיים" היא מ"ח טריפות, מהו? מי אמרינן שניקבו בני המעיים על ידי הזאב לאחר שחיטה והרי היא כשרה, או דחיישינן שכבר בחייה היתה נקובה, והרי היא טרפה.

ומקשינן: אם כדבריך, שנקב הזאב את בני המעיים, הא קא חזינן דהוא נקבינחו, ומה יש להסתפק שמא ניקבו מחיים?

אלא נטלן הזאב לבני מעיים, ולא חזינן דניקבן הזאב, והחזירן כשהן נקובין.

72. ומכל מקום, צריך לבדוק הריאה מסירות, כיון שהן מצויות.

73. הראשונים [רבינו יונה והרשב"א והר"ן], סוברים כי זה דתלינן בזאב, משום שמצוי הוא שכשנטל בני מעיים הוא נוקב אותם. וכיון

72. ומכל מקום, צריך לבדוק הריאה מסירות, כיון שהן מצויות. ואם נאבדה הריאה, כתב רש"י בשם רבותיו שהבהמה אסורה, כיון שלא בדקו הריאה. ונחלק עליהם רש"י, מהטעם שהרי אתמול שתינו את חלבה בלא בדיקת הריאה,

בני אדם. [שכן אין "סתירה" אלא ברשות היחיד שהרי אילו היה שם אדם שלישי, לאו סתירה הוין]. אף **טומאה**, אין ספיקה טמא אלא **ברשות היחיד**. אבל ברשות הרבים ספיקה טהור. לפיכך, ליכא למשמע מינה דחמירא סכנתא מאיסורא.⁽⁷⁵⁾

מתלב רב שימי לרבא: והתנן: שריין מת הנמצא בפי חולדה, וחולדה מהלכת על גבי ככרות של תרומה. ספק נגע השרץ שבפיה בככרות ונטמאו, ספק לא נגע — ספיקן טהור. והתם לאו משום הלכתא הוא, דהא אפילו ברשות היחיד מטהרינן מספק. ואילו ספק מים מגולין שאיסור שתייתם הוא משום ספק סכנה אפורין. ושוב שמעת לה כרב הונא, דחמירא סכנתא מאיסורא.

אמר ליה: התם נמי, בשרץ בפי חולדה, הלכתא גמירי לה מסוטה. מה סוטה שהיא דבר שיש בה דעת לישאל אם נטמאה או לא, דהרי סוטה היא אדם בר דעת, ודוקא בהכי טימאה הכתוב — אף הבא, בספק טומאה נמי, לא מטמאין אלא בספק שאירע לאדם, שהוא דבר שיש בו דעת לישאל אם נטמא או לא [כגון אדם שעבר אצל שרץ וספק אם נגע בו או לא, ברשות היחיד ספקו טמא]. אבל ככר תרומה וכיוצא בו, שאין בו דעת לישאל, כל ספק טומאה שנולד בו מטהרינן. וגזירת הכתוב היא. לפיכך אין

איסור, הולכים בהם אחר חזקת היתר.

אמר ליה רבא: מאי שנא ספק סכנתא שאתה הולך בה לחומרא? הרי ספק איסורא דטריפה, שהוא ספק דאורייתא, נמי יש לך לילך לחומרא, כי כמו שבסכנה לא הולכים אחר רוב וחזקה, כמו כן באיסורא לא הולכים אחריהם.⁽⁷⁴⁾

אמר ליה אבוי לרבא: ומאי קשיא, וכי לא שאני בין איסורא לסכנתא?

והא אילו ספק טומאה ברשות הרבים, ספיקן טהור. ואילו ספק מים מגולין, שספק אם שתה מהם נחש והטיל בהם ארס, אפורין. ושמע מינה דסכנתא חמירא מאיסורא. ואם כן, לענין חשש "שמא במקום נקב נקב", כיון דהוי ספק איסורא, מוקמינן לה אחזקת היתר.

אמר ליה רבא: לאו ראייה היא מספק טומאה. שהרי ספק טומאה ברשות היחיד, ספקו טמא. וכן בכל איסורים אזלינן לחומרא בספיקא. וגזירת הכתוב היא שדוקא ספק טומאה ברשות הרבים טהור, כי התם, הלכתא גמירי לה מסוטה. מה סוטה, שקינא לה בעלה ונסתרה עם אחר מספק, אסרה הכתוב לבעלה כודאי, זהו דוקא ברשות היחיד, דהיינו מקום שאין שם יותר משני

רשב"א.

75. ואבוי סבירא ליה, דהלכתא גמירא מסוטה אתא לטמאות ברשות היחיד, אבל לטהר ספק ברשות הרבים מעיקר הדין הוא, ולא מגזירת הכתוב. רשב"א.

שיותר מסתבר להיתר, לכן מעמידים את הבהמה בחזקת היתר. אבל אם יש סברא גם לאיסור, ושני הצדדים שוים הן לאיסור והן להיתר, אזי מחמירים.

74. ולא דפליג רבא על דין חזקה, אלא כל שנולד הספק על ידי מעשה בטלה החזקה.

למדין הימנה.

אמר רב אשי: תא שמע ממה ששינו במסכת פרה [פרק יא]: **צלוחית** שמלאה מים לצורך מי חטאת [ועדיין לא קידשום באפר פרה], **שהניחה מגולה, ובא** אחר כך **ומצאה מכוסה, טמאה, ומטמאת** אוכלין ומשקין. (76) **שאני אומר: שמא אדם טמא נכנס לשם וכיסה אותה ותוך כדי טימאה.**

ואם הניחה **מכוסה, ובא ומצאה מגולה,** הרי אם יכולה חולדה לשתות ממנה, וכגון שאינה תלויה הצלוחית באויר, או שיכול נחש לשתות ממנה, **לדבריו רבן גמליאל,** האומר שנחש הרי הוא כחולדה, ופוסל נמי מי חטאת ששתה מהם נחש, **או שירד בה טל בלילה,** הרי היא פסולה.

וטעמא דמילתא, משום דבעינן במי חטאת שינתנו "מים חיים אל כלי", שתהא חיותן בכלי. דהיינו, שמי המעיין יכנסו ישירות לכלי שמקדשים בו, ולא שימלא בכלי זה ויערה לכלי אחר. וחולדה, ואף נחש לרבן גמליאל, ממלאין פיהם מהמים וחוזרים ומקיאים אותם לתוך הכלי. (77) וכן טל, לאו מים חיים הוא.

ואמר רבי יהושע בן לוי: מה טעם הניחה מכוסה ומצאה מגולה הרי היא טהורה במקום שאין חולדה ונחש יכולים לשתות

ממנה? ואמאי לא חיישינן שמא אדם טמא גילה אותה וטימאה, כמו דחיישינן בהניחה מגולה ומצאה מכוסה?

והשיב: **מפני שדרכן של שרצים לגלות.** ואף א-א על גב שאדם נמי דרכו לגלות, הא איכא למיתלי נמי באדם טהור, ונמצא שיש רוב מקרים לטהר: שמא שרצים גילוה, ואף אי אדם גילה, שמא טהור הוא. והצד שאדם טמא גילה הוא מיעוט. הילכך אזלינן בתר רובא.

ואולם, ב"מגולה ומצאה מכוסה", ליכא למיתלי בשרצים שכיסוה, כי אין דרכן של שרצים לכסות, אלא וודאי אדם כיסה, וספק שקול הוא, שמא טהור הוא, שמא טמא.

מכל מקום שמעת מינה, דסכנתא חמירא מאיסורא. דבאיסור אזלינן בתר רובא. ואילו בסכנת מים מגולים, אף דאיכא רוב להקל — שמא אדם גילה אותם, ואף אי שרצים גילוה, אולי שרצים שאין בהם ארס היו, בכל אופן מחמרינן וחיישינן למיעוט נחשים שיש בהם סכנה.

אי נמי, יש עוד דרך להוכיח כן. דהא **טעמא** דפסלינן למי חטאת, הוא דוקא משום דהניחה לצלוחית כשהיא מגולה **ובא ומצאה מכוסה,** או **מכוסה ובא ומצאה מגולה.** הא אם **מצאה כמו שהניחה, לא** חשש **טומאה**

מצת מצוה, שאינה יכולה להתבטל ולקבל דין של מצה לשמה כשמתערבת במצות אחרות שנאפו לשמה, וכמבואר באחרונים שביטול ברוב רק "מוריד דינים" ואינו "נותן דינים", ולכן אין המים שהקיאו יכולים לקבל שם מים חיים, כשמתבטלים ברוב המים החיים.

76. וכל שכן שנפסלו המים מקידוש באפר פרה, דהא כל מעשי פרה אדומה במעלות טהרת הקודש הם נעשים. ד"חטאת קרייה רחמנא".

77. ומקצת המים שמקיאים אינם מתבטלים ברוב המים הכשרים, וכמו הדין במצה שנעשית שלא לשמה שהתערבה במצות שנעשו לשם